

КОНТРОЛЬ ЗА ОБІГОМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ НЕВІЙСЬКОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

CONTROL OVER THE CIRCULATION OF NON-MILITARY FIREARMS AS AN OBJECT OF ADMINISTRATIVE LAW RESEARCH

Сериков О.А., здобувач

Науково-дослідного інституту публічного права

У статті проаналізовано контроль за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення як об'єкт адміністративно-правових досліджень. Визначено поняття контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення територіальними органами Національної поліції як функція адміністративної діяльності спеціально утворених в структурі Національної поліції та наділених контрольно-наглядовими повноваженнями органів (посадових осіб), діяльність яких спрямована на перевірку дотримання підконтрольними суб'єктами вимог законодавчих актів під час виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної зброї невійськового призначення, що перебуває у власності фізичних та юридичних осіб у порядку, визначеному законом. Виокремлено ознаки контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення територіальними органами Національної поліції, зокрема: 1) контрольна функція територіальних органів Національної поліції у сфері обігу вогнепальної зброї невійськового призначення реалізується спеціально утвореними підрозділами – відділами (відділеннями, секторами) контролю за обігом зброї; 2) правовий статус підрозділів контролю за обігом зброї Національної поліції врегульований нормами адміністративного права; 3) мета здійснення контролю за обігом зброї полягає у забезпеченні законності діяльності фізичних та юридичних осіб щодо виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної зброї невійськового призначення; 4) контрольна діяльність щодо обігу вогнепальної зброї невійськового призначення являє собою різновид позитивної адміністративно-процесуальної діяльності уповноважених посадових осіб територіальних органів Національної поліції; 5) предметом зазначеного різновиду контролю з боку територіальних органів Національної поліції виступає специфічний різновид зброї, яка є вогнепальною; 6) прийняті за результатами контролю рішення оформлюються в офіційних документах – актах застосування права.

Ключові слова: Національна поліція, вогнепальна зброя, цивільна зброя, контроль, нагляд, адміністративна діяльність.

The article analyzes the control over the circulation of non-military firearms as an object of administrative and legal research. The concept of control over the circulation of non-military firearms by territorial bodies of the National Police is defined as a function of the administrative activity of bodies (officials) specially formed in the structure of the National Police and endowed with control and supervisory powers, whose activities are aimed at checking compliance by controlled entities with the requirements of legislative acts during manufacture, purchase, storage, registration, transportation and use of non-military firearms owned by individuals and legal entities in accordance with the law. The signs of control over the circulation of non-military firearms by the territorial bodies of the National Police are highlighted, in particular: 1) the control function of the territorial bodies of the National Police in the sphere of the circulation of non-military firearms is implemented by specially formed units – departments (departments, sectors) of control over the circulation of weapons; 2) the legal status of the arms control units of the National Police is regulated by the norms of administrative law; 3) the purpose of control over the circulation of weapons is to ensure the legality of the activities of individuals and legal entities regarding the manufacture, acquisition, storage, accounting, transportation and use of non-military firearms; 4) control activity regarding the circulation of non-military firearms is a type of positive administrative-procedural activity of authorized officials of territorial bodies of the National Police; 5) the subject of the specified type of control by the territorial bodies of the National Police is a specific type of weapon, which is a firearm; 6) decisions made based on the results of control are formalized in official documents – acts of application of the law.

Key words: National police, firearms, civilian weapons, control, supervision, administrative activity.

Постановка проблеми. Реалізація державної політики у правовій, соціальній, економічній сфері тощо, безпосередньо пов'язана з проведенням комплексного реформування усіх галузей публічного управління, укріплення законності та дисципліни на всіх рівнях системи органів виконавчої влади.

Зазначені системні перетворення виконавчої гілки влади засновані на конституційних принципах забезпечення безпеки особи, суспільства й держави, створенні належних умов щодо реалізації конституційних прав і свобод громадян у різноманітних сферах суспільного життя, з яких однією з найбільш затребуваних у суспільстві є відносини у галузі обігу вогнепальної зброї невійськового призначення.

На теренах нашої держави незаконний обіг вогнепальної зброї невійськового призначення останнім часом набув глобальних масштабів та серйозно вплинув на соціально-психологічну атмосферу в суспільстві, здійснюючи негативний вплив на економіку, політику та правопорядок в країні.

По-перше, рівень окресленої проблеми обумовлюється необхідністю правового врегулювання відносин у сфері обігу вогнепальної зброї невійськового призначення, що, передовсім, пов'язано з появою, окрім фізичних осіб, численних суб'єктів, які мають право власності на зброю, зокрема: суб'єктів господарювання, які займаються виробництвом вогнепальної зброї або її торгівлею; спортивних організацій; організацій, господарська діяльність яких пов'язана з функціонуванням стрілецьких тирів, стріль-

бищ невійськового призначення, мисливських стендів; юридичних осіб, які займаються колекціонуванням або експонуванням вогнепальної зброї; юридичних осіб, які займаються організацією спецефектів на кінозйомках, при проведенні театралізованих, костюмованих та інших культурних заходів; суб'єктів охоронної діяльності; інших суб'єктів, які мають право користуватися вогнепальною зброєю, а саме: навчальні заклади та товариство сприяння оборони України [1].

Таким чином, здійснення аналізу контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення як об'єкту адміністративно-правових досліджень, є актуальним та своєчасним.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. В адміністративному праві дослідженню проблематики забезпечення контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення приділялась увага в роботах О. М. Бокій, С. В. Діденка, В. В. Дулгер, Ю. П. Жванка, В. Кузнецова, Р. В. Миронюка, С. П. Параниці, М. Сийлокі, А. А. Чепіжка, Т. А. Шумейко та інших провідних науковців. Водночас, актуальними й дотепер залишаються питання щодо визначення напрямів адміністративно-правових досліджень у окресленій сфері суспільних відносин, які потребують першочергового опрацювання; визначення поняття та ознак контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення територіальними органами Національної поліції тощо.

Формування цілей статті (постановка завдання).

Метою статті є комплексний теоретико-правовий аналіз наукових публікацій, об'єктом яких виступає контроль за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення, в результаті якого необхідно визначити: а) напрями адміністративно-правових досліджень, які потребують першочергового опрацювання; б) поняття та ознаки контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення територіальними органами Національної поліції.

Виклад основного матеріалу. Аналіз адміністративно-правових досліджень у сфері контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення дозволив зробити висновок, що в переважній більшості наукових робіт вчені-адміністративісти спрямували зусилля на з'ясування поняття «зброя» та похідних від неї дефініцій, які позначають зброю різних видів та модифікацій.

Наприклад, О. М. Бокій доволі влучно зазначає, що визначення у законодавстві поняття «зброя» є одним із головних завдань адміністративно-правового режиму обігу зброї. При цьому, основною ознакою має бути не просто можливість, а саме конструктивне призначення даних виробів для ураження живої чи іншої цілі, тобто нанесення тілесних ушкоджень, знищення супротивника, тимчасове позбавлення можливості чинити опір, вивід з ладу техніки, руйнування споруд. Отже, неприпустимим є приєднання до зброї предметів, які теоретично можуть завдати шкоди, але мають інше функціональне призначення (будівельні, сигнальні пристрої та ін.) [2, с. 15]. Заслугують на підтримку пропозиції О. М. Бокій щодо правового визначення різних видів зброї, таких як: «колекційна», «антикварна», «історична» та ін. Щоправда, пропозиція автора щодо введення в законодавство поняття не смертальної зброї, на нашу думку, є недостатньо аргументованим. З одного боку, варто констатувати, що на теперішній час у спеціальному законодавстві щодо обігу зброї, дійсно, відсутнє поняття не смертальної зброї, рівно як і інших її видів.

Зокрема, Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертальної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затверджена наказом МВС України від 21 серпня 1998 року № 622 (далі – наказ № 622) [3], не містить не тільки поняття вищевказаних різновидів зброї, а й взагалі не дає розуміння, що ж вважати, власне, зброєю.

Поряд з цим, у коментованій Інструкції нормотворець використовує словосполучення «несмертельна дія», в контексті позначення металевих снарядів не смертальної дії, що також не дає повного уявлення про розуміння їх сутності.

Обґрунтованим та логічним є визначення обігу зброї, сформульоване С. П. Параницею у дисертаційному дослідженні «Адміністративно-правові засади обігу зброї та пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими снарядами», як комплексу юридично значущих дій зі зброєю та видів діяльності щодо зброї. До переліку юридично значущих дій зі зброєю та видів діяльності щодо зброї, на думку автора, належать: виробництво, реалізація, передача, нагородження, придбання, зберігання, облік, користування, носіння, застосування, використання, перевезення, транзитне перевезення, утилізація, колекціонування, експорт, імпорт. Ці дії або види діяльності можуть здійснюватись як поодино, так і разом [4, с. 13].

Разом з тим, доволі дискусійним є твердження С. П. Параниці, сформульоване вперше, відповідно до якого адміністративно-правове регулювання обігу зброї є сукупністю нормативно-правових актів, які унормо-

вують право людини на придбання, зберігання, носіння, володіння, застосування і використання зброї та становлять самостійний адміністративно-правовий інститут.

Уявляється, що адміністративно-правове регулювання будь-якої сфери суспільних відносин, передовсім, має ототожнюватися із здійсненням цілеспрямованого організуючого впливу органів виконавчої влади на певну галузь публічного управління. Аналогічну думку, наприклад, висловлює й П. С. Покатаєв у докторській дисертації на тему «Адміністративно-правове регулювання сфери благоустрою населених пунктів», формулюючи визначення адміністративно-правового регулювання у сфері благоустрою населених пунктів, як сукупності юридичних засобів та прийомів, завдяки яким здійснюється державно-владний вплив органів державної влади та місцевого самоврядування для впорядкування суспільних відносин у сфері благоустрою й створення умов щодо раціонального використання території населеного пункту, належного її утримання та охорони, створення умов для захисту довкілля й забезпечення комфортних і безпечних умов перебування на цій території людини [5, с. 8].

Відтак, посилення С. П. Параниці на сукупність нормативно-правових актів, скоріше, варто сприймати в якості адміністративно-правового забезпечення діяльності, пов'язаної з обігом зброї, а ніж із регулюванням цих відносин.

Окремі питання щодо вдосконалення адміністративно-юрисдикційної діяльності територіальних органів Національної поліції, в частині притягнення до адміністративної відповідальності за порушення реєстрації зброї, проаналізовані в дисертаційному дослідженні А. А. Чепіжко на тему: «Адміністративні послуги МВС у сфері ліцензування об'єктів дозвільної системи». Вчена доходить слушного висновку про необхідність внесення доповнень до Кодексу України про адміністративні правопорушення у зв'язку із введенням на території України широкомасштабної війни армії РФ, доповнивши ч. 1 статті 192 КУпАП нормами, які виключають відповідальність за порушення громадянами строків реєстрації (перереєстрації) нагородної, вогнепальної, холодної чи пневматичної зброї і правил взяття її на облік, за умови перебування порушників на тимчасово окупованій території або ж за кордоном [6, с. 214]. Зазначена пропозиція уявляється нами своєчасною та обґрунтованою, зважаючи на те, що правове регулювання обліку вогнепальної зброї, яка залишилась на тимчасово окупованій території України та механізм притягнення до адміністративної відповідальності за порушення обліку такої зброї досі залишаються поза увагою суб'єктів нормотворення.

Крім цього, проблеми адміністративно-правового забезпечення обігу вогнепальної зброї знайшли відображення у низці наукових публікацій [7–11], в яких дослідники зосередили увагу на аналізі: правових аспектів легалізації обігу та застосування цивільними особами вогнепальної зброї для відсічі збройної агресії Російської Федерації; змісту адміністративно-правового забезпечення обігу та застосування зброї; особливостей здійснення контролю поліцією за обігом вогнепальної зброї в умовах воєнного стану; сучасного стану нормативно-правового регулювання відносин у сфері обігу зброї; особливостей правового регулювання обігу зброї в умовах дії надзвичайних адміністративно-правових режимів, і т.д.

Проте, одним із перших сучасних монографічних досліджень, в якому проведено ґрунтовний аналіз контрольно-наглядових процедур щодо реалізації державної політики у сфері обігу зброї в Україні, є докторське дисертаційне дослідження Т. А. Шумейко на тему: «Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної політики у сфері обігу зброї в Україні».

Зокрема, у вказаній дисертаційній роботі авторкою розкрито сутність та надано характеристику контрольно-

наглядним процедурам реалізації державної політики у сфері обігу зброї в Україні. Доведено, що таким процедурам притаманні наступні особливості: 1) вони є адміністративними процедурами й основним елементом контрольного процесу у сфері обігу зброї; 2) їх об'єктом є: суб'єкти, що діють у сфері обігу зброї; елементи у сфері обігу зброї (зброю, її основні частини; боєприпаси; стрілецькі тири, сховища, де зберігається зброя, магазини зброї); 3) їх предмет має такі умовні групи: а) предмет, що стосується дотримання правопорядку у сфері (внутрішній контроль на об'єктах дозвільної системи, дотримання порядку виготовлення зброї тощо); б) предмет, що стосується реагування на виявлені факти порушення правопорядку у сфері (службові розслідування за випадком крадіжки зброї, що знаходяться на обліку органів поліції; усунення виявлених порушень у сфері); в) предмет контролю, що стосується виявлення ризиків та інших негативних факторів дотримання правопорядку у сфері (дозволи; бланки дозволів; картотеки власників зброї; приміщення, у яких розміщена зброя); 4) вони є імперативними й об'єктивують превентивну роботу в зазначеній сфері); 5) мають переважно безперервний (систематичний) характер, а в межах контролю – періодичний характер; 6) їх здійснюють суб'єкти владних повноважень, на яких законодавство покладає відповідний обов'язок (безпосередньо – УП ЦОУП, УП ГУНП; опосередковано – ДСНС України); 7) виявляються в особливих формах об'єктивації: а) суто превентивної діяльності; б) реагуювальної діяльності; 8) унаслідок об'єктивації обумовлюють відповідні юридичні наслідки [12, с. 28].

Таким чином, численні теоретико-правові питання адміністративно-правового забезпечення контролю територіальних органів Національної поліції за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення залишилися поза увагою фахівців у галузі адміністративного права та суб'єктів нормотворення, що й обумовлює важливість та своєчасність цього дослідження. Проте, з'ясування сутності контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення територіальними органами Національної поліції вважаємо за доцільне розпочати з аналізу наукових підходів щодо розуміння контролю в публічному адмініструванні.

Термін «контроль» має французьке походження («controle»), та означає перевірку або спостереження з метою здійснення перевірки. Проте, більш глибокий аналіз поняття «контроль» дозволяє висновувати про його ширше етимологічне значення. Так, американський словник, тлумачить термін «контроль» як здійснення домінуючого впливу, «здійснення влади, керувати» (exercise authority, Direct, command) [13, с. 63].

Отже, спираючись на наукові умовиводи щодо сутності контролю в публічному управлінні, можемо припустити, що зазначений правовий феномен володіє низкою специфічних ознак, в контексті діяльності територіальних органів Національної поліції щодо забезпечення контролю за дотриманням законності в процесі обігу вогнепальної зброї невійськового призначення, а саме: 1) контрольна функція територіальних органів Національної поліції у сфері обігу вогнепальної зброї невійськового призначення реалізується спеціально утвореними підрозділами – відділами (відділеннями, секторами) контролю за обігом зброї, шляхом наділення посадових осіб цих підрозділів спеціальними контрольними-наглядними повноваженнями; 2) правовий статус підрозділів контролю за обігом зброї Національної поліції врегульований нормами адміністративного права; 3) мета здійснення контролю за обігом зброї полягає у забезпеченні законності діяльності фізичних та юридичних осіб щодо виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної зброї невійськового призначення; 4) контрольна діяльність щодо обігу вогнепальної зброї невійськового

призначення являє собою різновид позитивної адміністративно-процесуальної діяльності уповноважених посадових осіб територіальних органів Національної поліції; 5) предметом зазначеного різновиду контролю виступає специфічний різновид зброї, яка є вогнепальною; 6) прийняті за результатами контролю рішення оформлюються в офіційних документах – актах застосування права.

Характеризуючи стан наукової дискусії стосовно вирішення проблеми адміністративно-правового забезпечення контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення територіальними органами Національної поліції, варто наголосити на високому ступені рівня обговорення цього питання серед фахівців у галузі адміністративного права, що, передовсім, пояснюється наявністю прогалін, які стосуються нормативного закріплення поняттєво-категоріального апарату у вказаній сфері суспільних відносин.

На підтвердження цього факту варто проаналізувати низку законів України, які врегульовують окремі питання обігу вогнепальної зброї невійськового призначення в нашій державі.

Зокрема, Закон України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України», спрямований на врегулювання порядку застосування громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, вогнепальної зброї та боєприпасів, з метою відсічі та стримування збройної агресії росії та/або інших держав [14].

Аналіз коментованого законодавчого акту дозволяє виокремити низку не врегульованих його нормами принципів положень.

Наприклад, із змісту статті 1 вищевказаного Закону випливає, що основною метою наділення громадян України правом володіння та застосування вогнепальної зброї слугує відсіч та стримування збройної агресії росії проти України. Іншими словами, правом щодо володіння та застосування вогнепальної зброї наділені не всі цивільні особи, а тільки ті з них, які задіяні до відсічі та стримування збройної агресії рф, що суттєво звужує перелік суб'єктів, які мають право користування вогнепальною зброєю.

Також, відповідно до статті 2 цього ж Закону, застосування цивільними особами вогнепальної зброї, отриманої відповідно до цього Закону, здійснюється аналогічно до застосування зброї військовослужбовцями під час виконання ними завдань щодо відсічі збройної агресії проти України в порядку, затвердженому Кабінетом Міністрів України. Водночас, на думку автора, дослополучення «вогнепальної зброї, отриманої відповідно до цього Закону», є некоректним, оскільки чинний законодавчий акт не визначає а ні підстави, ні порядок отримання вогнепальної зброї відповідними суб'єктами.

Крім того, у тексті вищевказаного закону використовується словосполучення «вогнепальна зброя», без позначення її призначення в якості військової чи невійськової, що створює правову невизначеність, в частині різновидів вогнепальної зброї, яка, відповідно до цього Закону, може бути закріплена за цивільними особами. Частково зазначене питання знайшло відображення у статті 4 цього Закону, яка наділяє громадян України правом застосування, в тому числі, власної нагородної зброї, спортивної зброї (пістолетів, револьверів, гвинтівок, гладкоствольних рушниць), мисливської нарізної, гладкоствольної чи комбінованої зброї та бойових припасів до вказаних видів зброї.

Також, варто звернути увагу на сферу дії коментованого законодавчого акту, який, фактично, врегульовує суспільні відносини виключно у сфері застосування вогнепальної зброї обмеженого кола цивільних осіб, з метою відсічі та стримування збройної агресії рф проти України, що суттєво звужує сферу суспільних відносин щодо обігу вогнепальної зброї, в частині її виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання.

Висновок щодо спеціального статусу цивільних осіб, які наділені правом застосування вогнепальної зброї згідно коментованого Закону впливає з Порядку застосування цивільними особами вогнепальної зброї під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України у період дії воєнного стану, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2022 р. № 448 (далі – Порядок застосування зброї) [15], яким визначено: а) підстави для застосування вогнепальної зброї; б) порядок інформування вищестоячого командира про факт застосування вогнепальної зброї.

Так, відповідно до пункту 4 Порядку застосування зброї, під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України у період дії воєнного стану цивільні особи мають право застосовувати вогнепальну зброю для:

- відбиття нападу або запобігання загрози нападу на військові та/або цивільні об'єкти, що охороняються;
- запобігання вчиненню та/або припинення протиправних дій чи діяльності осіб, причетних до збройної агресії;
- звільнення захоплених військових та/або цивільних об'єктів або запобігання (перешкоджання) такому захопленню;
- знищення зброї, бойової техніки, транспортних або технічних засобів, які перебувають у користуванні осіб, причетних до збройної агресії;
- захисту цивільних осіб, військових та/або цивільних об'єктів від нападу;
- запобігання та/або припинення діяльності, затримання, роззброєння або знешкодження осіб, причетних до збройної агресії;
- припинення дій осіб, які вчинили або вчиняють правопорушення;
- припинення дій осіб, які перешкоджають виконанню законних вимог осіб, залучених до виконання завдань, пов'язаних із запровадженням і здійсненням заходів правового режиму воєнного стану;
- відбиття нападу на осіб, залучених до виконання завдань, пов'язаних із запровадженням і здійсненням заходів правового режиму воєнного стану, або інших осіб, у разі виникнення загрози їх життю чи здоров'ю.

Крім цього, відповідно до пункту 6 Порядку застосування зброї, цивільні особи під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії проти України у період дії воєнного стану мають право самостійно приймати рішення про застосування вогнепальної зброї відповідно до вимог цього Порядку з подальшим обов'язковим повідомленням відповідному командирі з'єднання, військової частини і підрозділу Збройних Сил та/або правоохоронного органу у разі: індивідуальної самооборони; захисту життя і здоров'я інших осіб.

Висновки. Отже, підбиваючи підсумки цього дослідження, варто констатувати, що не зважаючи на доволі тривалу дискусію стосовно вирішення проблеми адміністративно-правового забезпечення контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення, серед теоретиків права не вироблено однозначної позиції за низкою ключових напрямків наукового пошуку.

Зокрема, й дотепер на теоретико-правовому рівні не визначено поняття контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення; несистематизованою залишається сукупність суб'єктів забезпечення контрольної діяльності в окресленій сфері суспільних відносин; не визначено місце територіальних органів Національної поліції в числі вищевказаних суб'єктів, оскільки й дотепер не розкритим на теоретичному рівні є адміністративно-правовий статус спеціально уповноважених структурних

підрозділів територіальних органів Національної поліції, відповідальних за здійснення контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення; правове регулювання обігу вогнепальної зброї невійськового призначення залишається вкрай застарілим, а відтак – неефективним; варто констатувати відсутність спеціального закону, спрямованого на врегулювання адміністративних правовідносин у сфері контролю за обігом різних видів зброї, а також визначення прав та обов'язків громадян у сфері обігу вогнепальної зброї невійськового призначення; не сформованим та не впровадженим у діяльність правоохоронних органів дотепер залишається Єдиний державний реєстр цивільної вогнепальної зброї, і т.д.

Контроль за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення територіальними органами Національної поліції представлений автором в якості важливої функції адміністративної діяльності спеціально утворених в структурі Національної поліції та наділених контрольно-наглядовими повноваженнями органів (посадових осіб), діяльність яких спрямована на перевірку дотримання підконтрольними суб'єктами вимог законодавчих актів під час виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної зброї невійськового призначення, що перебуває у власності фізичних та юридичних осіб у порядку, визначеному законом.

В процесі підготовки дослідження, автором виокремлено ознаки контролю за обігом вогнепальної зброї невійськового призначення територіальними органами Національної поліції, до числа яких віднесено: 1) контрольна функція територіальних органів Національної поліції у сфері обігу вогнепальної зброї невійськового призначення реалізується спеціально утвореними підрозділами – відділами (відділеннями, секторами) контролю за обігом зброї, шляхом наділення посадових осіб цих підрозділів спеціальними контрольно-наглядовими повноваженнями; 2) правовий статус підрозділів контролю за обігом зброї Національної поліції врегульований нормами адміністративного права, а структура нормативно-правового забезпечення у цій сфері публічного управління є тріступеневою, оскільки включає закони, підзаконні правові акти Президента та Кабінету Міністрів України та регуляторні відомчі правові акти Міністерства внутрішніх справ; 3) мета здійснення контролю за обігом зброї полягає у забезпеченні законності діяльності фізичних та юридичних осіб щодо виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної зброї невійськового призначення; 4) контрольна діяльність щодо обігу вогнепальної зброї невійськового призначення являє собою різновид позитивної адміністративно-процесуальної діяльності уповноважених посадових осіб територіальних органів Національної поліції, яка виражається в сукупності послідовно здійснюваних процесуальних дій, визначених у науковій літературі як стадії, такі як: порушення контрольного провадження (інформаційна стадія); розгляд контрольної справи (аналітична стадія); прийняття та виконання рішення (стадія коригування); оскарження прийнятого рішення; 5) предметом зазначеного різновиду контролю з боку територіальних органів Національної поліції виступає специфічний різновид зброї, в якій для викидання снаряду з каналу ствола використовується сила тиску газів, що утворюються при згорянні металюї вибухової речовини (пороху) або спеціальних горючих сумішей; 6) прийняті за результатами контролю рішення оформлюються в офіційних документах – актах застосування права, які створюють для підконтрольних об'єктів юридичні наслідки, а виключними повноваженнями щодо видання цих документів наділені посадові особи територіальних органів Національної поліції.

ЛІТЕРАТУРА

1. Проект Закону України «Про обіг зброї невійськового призначення» (реєстр. № 2105 від 20.02.2008 р.). *Верховна Рада України* : [сайт]. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Povidomlennya/29603.html>.
2. Бокій О.М. Адміністративно-правовий режим обігу зброї в Україні: автореф... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київський національний університету внутрішніх справ. Київ, 2010. 21 с.
3. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та патронів до них, а також боеприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів: наказ МВС України від 21 серпня 1998 року № 622. *Офіційний вісник України*. 1998. № 42. Ст. 1574.
4. Параниця С.П. Адміністративно-правові засади обігу зброї та пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими снарядами: автореф... дис. канд. юрид. наук : 12.00.07. Національний університет державної податкової служби України. Ірпінь, 2009. 27 с.
5. Покатаєв П.С. Адміністративно-правове регулювання сфери благоустрою населених пунктів: автореф...доктора юрид. наук : 12.00.07. Харківський національний університет внутрішніх справ. Харків, 2019. 43 с.
6. Челіжко А.А. Адміністративні послуги МВС у сфері ліцензування об'єктів дозвільної системи : дис... канд. юрид. наук : 12.00.07. Дніпро, 2023. 304 с.
7. Дулгер В.В. Особливості правового регулювання обігу зброї в умовах дії надзвичайних адміністративно-правових режимів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 3. С. 140–144.
8. Жванко Ю.П. Сучасний стан нормативно-правового регулювання відносин у сфері обігу зброї в Україні. Розвиток науки і техніки: проблеми та перспективи: збірник тез Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції з нагоди відзначення Дня науки – 2021 в Україні (м. Київ, 20 травня 2021 р.). Київ: ДНДІ МВС України, 2021. С. 387–390.
9. Миронюк Р.В. Особливості здійснення контролю поліцією за обігом вогнепальної зброї в умовах воєнного стану. *Юридичний бюлетень*. 2022. Випуск 26. С. 158–166.
10. Діденко С.В. Зміст адміністративно-правового забезпечення обігу та застосування зброї в Україні. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Випуск 1–2. С. 9–14.
11. Кузнецов В., Сийпловіч М. Правові аспекти легалізації обігу та застосування цивільними особами вогнепальної зброї для відсічі збройної агресії Російської Федерації. *Krakowskie Studia Małopolskie*. 2022. № 3 (35). С. 102–121.
12. Шумейко Т.А. Адміністративно-правові засади формування та реалізації державної політики у сфері обігу зброї в Україні : автореф...доктора юрид. наук : 12.00.07. Національна академія внутрішніх справ. Київ, 2022. 36 с.
13. Мельничук С.М. Контрольно-наглядова форма правозастосовної діяльності: особливості теоретичного розуміння. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2016. № 7. С. 62–68.
14. Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України: Закон України від 03.03.2022 № 2114-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. № 31. Ст. 1631.
15. Порядок застосування цивільними особами вогнепальної зброї під час участі у відсічі та стримуванні збройної агресії Російської Федерації та/або інших держав проти України у період дії воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2022 р. № 448. *Офіційний вісник України*. 2022. № 34. Ст. 1856.